

parten foreløbig har afholdt i medfør af § 311. Den nærmere opgørelse af sagsomkostningerne, herunder hvilke udgifter der kan henregnes hertil, reguleres derimod af den foreslåede § 316.

Bestemmelsen erstatter de gældende regler i § 312, stk. 1 og 5, § 313 og § 317 samt § 451, stk. 3, § 456 I, stk. 2, § 465, stk. 2, § 474, stk. 2, § 475 h, stk. 2. Den foreslåede § 312 indeholder nogle præciseringer i forhold til de gældende regler, men de grundlæggende principper ændres ikke.

Som hovedregel skal den tabende part erstatte modparten de udgifter, retssagen har påført modparten, jf. *stk. 1, 1. led*, der svarer til den gældende regel i § 312, stk. 1, 1. led. Dette er udtryk for et objektivt ansvar for sagsomkostninger, jf. pkt. 2.3.1 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

Når sagen i det hele afvises, betragtes sagsøgeren som tabende, jf. *stk. 4*, der svarer til den gældende § 313. Den part, som ved appel ikke opnår nogen forandring af den appellerede afgørelse, anses tilsvarende som tabende med hensyn til appellen, jf. *stk. 5*, der svarer til den gældende § 317. Dette gælder, hvad enten den appellerede afgørelse stadfæstes, eller appellen afvises.

Ligesom efter de gældende regler kan parterne ved aftale fravige princippet om, at den tabende part skal erstatte modparten de udgifter, retssagen har påført modparten, jf. *stk. 1, 2. led*, der svarer til den gældende regel i § 312, stk. 1, 2. led. Ligeledes ligesom efter gældende ret kan en sådan aftale hverken forøge statskassens forpligtelser til at betale sagsomkostninger til modparten i tilfælde, hvor den tabende part har fri proces, eller formindske modpartens forpligtelser til at betale sagsomkostninger til statskassen i tilfælde, hvor den vindende part har fri proces, jf. herved forslaget til § 332, stk. 1, og bemærkningerne hertil.

Herudover er der tre undtagelser til hovedreglen om, at taberen skal betale sagsomkostninger til modparten.

For det *første* kan retten helt eller delvis fritage den tabende part for at betale sagsomkostninger til modparten, hvis særlige grunde taler for det, jf. *stk. 2*, der i moderniseret form viderefører den gældende regel i § 312, stk. 1, 3. led.

Af relevante faktorer, som kan indgå i en samlet vurdering af, om den tabende part helt eller delvis bør fritages for at betale sagsomkostninger til den vindende part, kan nævnes, om sagen har principiel karakter eller videregående betydning. Navnlig hvor dette er tilfældet, kan der også ligesom i dag tages hensyn til, om en af parterne er en offentlig myndighed, en stor

erhvervsvirksomhed eller (repræsenteret af) en interesseorganisation eller lignende.

Sagens tvivlsomhed er ikke i sig selv tilstrækkelig grund til helt eller delvis at fritage den tabende part for at betale sagsomkostninger til modparten. Hvis begge parter kan bebrejdes den retsuvidhed, der førte til retssagen, vil en fritagelse derimod ofte være på sin plads. Som eksempel kan nævnes tilfælde, hvor tvivlen hidrører fra utydeligheder i en mellem parterne oprettet kontrakt, for hvilke de begge bærer ansvaret.

Hvis det er den vindende part, der i særlig grad har givet anledning til retssagen, bør den tabende part fritages for at betale sagsomkostninger. Som eksempel kan nævnes, at den vindende part trods sagens tvivlsomhed fra først af uden grund har optrådt så afvisende over for modparten, at den vindende part derved har fremtvunget en retssag, hvis resultat efter al rimelighed lige så vel kunne have været opnået uden retssag.

Med forslaget lægges der op til en fleksibel praksis, navnlig således at delvis fritagelse for betaling af sagsomkostninger anvendes oftere end nu. Delvis fritagelse for betaling af sagsomkostninger kan anvendes som en mellemform i tilfælde, hvor omstændighederne i nogen, men ikke meget høj, grad taler for at fritage for betaling af sagsomkostninger. En delvis fritagelse for betaling af sagsomkostninger kan rent praktisk gennemføres på den måde, at det beløb, som den vindende part almindeligvis skulle have tilkendt, divideres med to.

Der henvises i øvrigt til pkt. 2.3.2 i lovforslagets almindelige bemærkninger.

For det *andet* foreslås der en regel om den tabende parts forligstilbud, jf. *stk. 3*, der svarer til den gældende regel i § 312, stk. 5. Når den tabende part har tilbudt modparten, hvad denne efter sagens udfald har krav på, skal den tabende part ikke betale sagsomkostninger til modparten for den del af processen, der ligger efter fremsættelsen af forligstilbuddet. Tværtimod skal modparten (den vindende part) betale sagsomkostninger til den tabende part for denne del af processen. Reglen er obligatorisk, og der er tale om et objektivt ansvar for den vindende part, men fritagelsesreglen i stk. 2 finder tilsvarende anvendelse, jf. *2. pkt.* Den vindende part kan således helt eller delvis fritages for omkostningsansvaret efter det foreslåede stk. 3, hvis særlige grunde taler for det.

Der henvises i øvrigt til betænkningen side 262-265.

For det *tredje* skal en part som hovedregel ikke betale sagsomkostninger til nogen anden part i sager om ægteskab, forældremyndighed, faderskab, værgemål